Ø

Memoria 3.2 Handboek en werkboek **Handboek**

INHOUD

□ Algemeen

Koning Arthur: verleden, mythe en geschiedenis

West en oost op nieuwe wegen

□ Eerste middeleeuwen (6de – 10de eeuw)

☐ Tweede middeleeuwen (11de – midden 14de eeuw)

√ 7 **Leven en werken in de stad**

□ 8Nieuwe rijken, nieuwe armen

□ Vraag 1
 Hoe veranderde het leven in de stad de sociale verhoudingen?

∇raag 2
 Hoe gingen de christenen in de tweede middeleeuwen om met minderheden?

□ Wat onderzochten we?

Mat moet ie kennen en kunnen?

107

NAG 2

Hoe gingen de christenen in de tweede middeleeuwen om met minderheden?

Religieuze onverdraagzaamheid

In de middeleeuwse steden woonden heel verschillende mensen met elkaar samen. De kerk deed er alles aan om de stedelingen als goede christenen te laten leven [hoofdstuk 9, vraag 1]. Maar er woonden in de stad ook mensen die om uiteenlopende redenen niet beantwoordden aan de christelijke normen. Geregeld stonden deze minderheden wegens hun anders-zijn bloot aan vormen van onverdraagzaamheid.

Joden vormden in veel steden een religieuze minderheid. Dat ze een ander geloof hadden wekte irritatie. Christenen beschuldigden de joden ervan dat zij Christus hadden vermoord en namen het hen kwalijk dat ze niet deelnamen aan de christelijke riten. De vijandigheid werd ook in de hand gewerkt door het ongenoegen tegenover joden die rijk werden door hun werk in de financiële sector, een branche die voor christenen verboden was [D16/2]. Soms steeg de spanning ten top en barstten er spontane lynchpartijen tegen joden uit [D16/1]. De kerk stimuleerde de antijoodse gevoelens en zette christenen aan om niet met joden om te gaan [D16/2]. Wereldlijke gezagdragers misbruikten geregeld de volkswoede om de joodse gemeenschap extra belastingen te laten betalen, of om de joden te verdrijven en hun bezittingen aan te slaan [D16/3]. De religieuze onverdraagzaamheid had dus heel uiteenlopende motieven.

Tegen de joden

Het volk

Toen in 1187 het moslimleger onder leiding van Salah al-Din Jeruzalem veroverde, reageerde de christelijke bevolking in Europa erg anti-joods. Een joodse rabbijn getuigde ...

De christenen zeiden tegen de joden: 'Nu is de tijd gekomen die we voor de moord op alle joden hadden bestemd. Tijdens de vastentijd zal het gebeuren!' Toen we dit hoorden, werden we door grote schrik overvallen. We deden wat onze vaders vroeger ook deden en begonnen te vasten, te wenen en te treuren. Op vrijdag de 24ste van de maand Kislev [4 december 1187] verzamelden de christenen zich om ons te vermoorden en drongen ze de steegjes van de joden binnen. Maar de joden hadden hun huizen vergrendeld. Zodra de christenen het dak van het huis van een jood hadden afgebroken, kreeg de hemel medelijden met ons. De dienaren van de overheid kwamen en joegen ze weg. Zo redde onze Schepper ons, geloofd zij Hij, uit de handen van al onze vijanden.

Eleazar ben Juda, Verslag van de gebeurtenissen in Mainz, ca. 1200.

De auteur was rabbijn in de Duitse stad Worms, waar een grote groep joden woonde. In 1196 vermoordden kruisvaarders op weg naar Jeruzalem zijn vrouw en zijn twee dochters. Hijzelf en zijn zoon raakten gewond.

P. Uccello, Het mirakel van de bloedende hostie (schilderij, 1468).
Woedende christenen vallen het huis van een joodse familie aan omdat de joden er een gewijde hostie zouden hebben mishandeld.
Zulke bizarre beschuldigingen worden al vermeld in bronnen van meer dan twee eeuwen vroeger. Met Pasen zouden joden christelijke kinderen kruisigen, joden zouden waterputten vergiftigen en zo ziekte en dood zaaien, joden zouden hosties misbruiken ... Geregeld draaide zo'n fake news uit op grof geweld, met onschuldige joden als slachtoffer.

016

De paus en de kerk

- Christenen worden uitgesloten van de praktijk van de woeker [geld uitlenen tegen intrest]. Ze worden zwaar benadeeld door de valsheid van de joden, die zo op korte tijd de inkomsten van de christenen uitputten. Daarom willen wij de christenen beschermen tegen deze wrede uitbuiting door de joden. Wij bevelen dat, als joden nog langer overdreven intresten eisen, het contract van de christenen met hen zal genegeerd worden tot de joden hun eisen op een aanvaardbaar niveau hebben aangepast.
- In sommige streken onderscheiden joden en Saracenen [moslims] zich van de christenen door hun eigen kledij. Maar elders is grote verwarring ontstaan en zijn joden en moslims niet van christenen te onderscheiden. Soms hebben christelijke mannen daardoor per vergissing een relatie met joodse of Saraceense vrouwen, of joodse of Saraceense

mannen met christelijke vrouwen. Christenen die zulke verboden verhoudingen hebben, mogen zich in de toekomst niet meer kunnen verschuilen achter onwetendheid. Daarom bevelen wij dat joden en Saracenen van beide seksen in alle christelijke gebieden zich voor de ogen van het publiek duidelijk onderscheiden door hun eigen kledij.

 Het is absurd dat kwaadsprekers van Christus gezag uitoefenen over christenen. Daarom herhalen wij het verbod om joden aan te stellen in publieke functies. Want in zulke posities veroorzaken ze veel problemen voor christenen.

Uit de besluiten van het Vierde Lateraans Concilie, 1215.

Een concilie is een vergadering van de paus met alle belangrijke gezagdragers in de kerk. De besluiten gelden als kerkelijke wet.

De koning

De Franse koning Filips-August verdrijft de joden uit zijn rijk (miniatuur in Grandes chroniques de France, 1321).

De joden zijn op de miniatuur herkenbaar aan de gele cirkel die ze verplicht op hun kledij droegen als herkenningsteken. Met het edict van 10 maart 1182 beroofde de

Franse koning Filips-August de joden in Parijs en de ruime omgeving van al hun bezittingen en verplichtte hen om hun woonplaats te verlaten. Talrijke synagogen werden afgebroken of tot kerk omgebouwd.

In 1798 liet de koning een beperkt aantal joden terugkeren naar Parijs omdat ze voor geldzaken onmisbaar waren. Ze werden direct onderworpen aan de koning en betaalden voor elke financiële transactie een zware heffing,

